

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 10

*Матеріали ІХ Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Становлення та розвиток української державності:
актуальні проблеми державного та регіонального управління
на сучасному етапі розвитку суспільства”,
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2013 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 1 від 29.01.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
Ф. М. Медвідь, канд. філос. наук, проф.
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 10: Матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. “Становлення та розвиток української державності: актуальні проблеми державного та регіонального управління на сучасному етапі розвитку суспільства”, м. Київ, 14 листоп. 2013 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2014. — 414 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

громадянського суспільства в Україні	232	Ігнатенко А. В. Поняття управління фінансами банку в сучасних економічних дослідженнях: проблеми визначення та аналізу	277
Жабюк І. Я. Шляхи вдосконалення механізму управління та регулювання системи економічного захисту операцій торговельного підприємства в Україні	237	Карпова К. В. Стратегічне планування у сфері економічної безпеки вищого навчального закладу приватної форми власності	283
Левченко М. О., Левченко В. М. Рекомендації щодо управління та вдосконалення нормативно- правової бази забезпечення єдиної системи підготовки молоді в Україні до військової служби на контрактній основі	242	Колесник В. М. Напрями формування природно- ресурсного потенціалу країни	288
Левченко М. О. Стан та перспективи розвитку сфери туризму в Україні: управлінський аспект	247	Колодізева С. О. Науково-методичні підходи до визначення поняття організаційного забезпечення управління банківськими послугами	291
Доносо Варгас Дієго Хосе, Доносо Варгас Сантьяго Феліпе, Доносо Варгас Хавієр Національна безпека в умовах модернізації політичної системи України	255	Коноплястий Є. В. Тенденції формування стратегії управління екологічною системою (на прикладі м. Києва)	297
Бабіч Г. В. Підходи до впровадження світового досвіду боротьби з контрабандою в Україні на державному і місцевому рівнях	260	Курчина Т. О. Маніпулятивні технології на виборах в Україні в умовах модернізації політичної системи	303
Бодров А. В. Роль неурядових організацій в процесі становлення громадянського суспільства	262	Лісовська Ю. П. Адміністративно-правові засади управління інформаційною сферою	307
Гула С. Є., Гула О. А. Повноваження Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у сфері державних закупівель	266	Малгожата М. Г., Гурина Т. І., Кокоріна А. І. Вчення Руссо про державу в умовах модернізації політичної системи України	310
Журавльов А. В. Державна охорона органів державної влади та посадових осіб як напрям правоохоронної діяльності	269	Медвідь А. М., Мельниченко Я. Б., Пришва О. М. Філософсько-правові ідеї часів Київської Русі і сучасна українська державна	316
Исмаилова Хураман Эльдар кызы Государственная политика в сфере формирования и развития толерантного общества	273	Медвідь А. М., Столітній М. М., Беселія А. Б. Співвідношення права і закону в сучасному державному будівництві	325
		Мишляєв Т. Ю. Вплив соціополітичних поділів на політичний розвиток суспільства	329

ДЕРЖАВНА ОХОРОНА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ЯК НАПРЯМ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Становлення і розвиток української державності, вип. 10, с. 269–272

Утвердження і забезпечення реальності прав громадян вимагає не лише дієвих правових механізмів їх використання, а й відповідних гарантій, серед яких чільне місце займає здійснювана спеціально уповноваженими органами правоохоронна діяльність із захисту прав та інтересів громадян, суспільних і державних інтересів, забезпечення громадського порядку та безпеки. При цьому, на сьогодні дедалі більшого значення набуває такий напрям правоохоронної діяльності, як забезпечення нормального функціонування органів державної влади та безпеки посадових осіб, що створює необхідні умови належного здійснення ними управління суспільними і державними справами, формування й упровадження державної зовнішньої та внутрішньої політики. А тому в контексті раціональної організації правоохорони та протидії будь-яким протиправним посяганням і вбачається актуальною проблематика здійснюваної Управлінням державної охорони України державної охорони органів державної влади та посадових осіб як сучасного напрямку правоохоронної діяльності.

Як відомо, саме правоохоронна діяльність визначає організацію та

діяльність як конкретного правоохоронного органу, так і в цілому усієї системи правоохоронних органів. Зокрема, згідно з Р. З. Лівшиць правоохоронна функція держави виражається у правоохоронній діяльності, яка здійснюється спеціально уповноваженими органами — правоохоронними органами [1, 13]. Тому визначення сутності інституту Управління державної охорони України чи будь-якого іншого правоохоронного органу має відбуватись насамперед у контексті здійснюваного ним напрямку правоохоронної діяльності. При цьому, уточнимо, що не напрями правоохорони залежать від завдань та функцій органів, які її здійснюють, а навпаки — суспільні, державні та приватні потреби зумовлюють напрями правоохоронної діяльності, для виконання яких вже й утворюються, забезпечуються та утримуються певні правоохоронні органи.

З цього приводу слід констатувати відсутність чіткого нормативного визначення напрямів правоохоронної діяльності за тими чи іншими критеріями її поділу. Певне загальне уявлення про напрями правоохоронної діяльності може бути отримане

з положень абз. 2 п. 1 ч. 1 ст. 2 Закону України “Про державний захист суду і правоохоронних органів” від 23.12.1993 р. № 3781-XII [2], якими перелічуються функції працівників суду і правоохоронних органів, а саме, це: розгляд судових справ; кримінальне провадження та провадження у справах про адміністративні правопорушення; оперативно-розшукова і розвідувальна діяльність; охорона громадського порядку і громадської безпеки; виконання рішень судів і відповідних правоохоронних органів; митний контроль; нагляд і контроль за виконанням законів. Вважаємо, що і державна охорона органів державної влади та посадових осіб, так само як і митний контроль, у рамках наведеного переліку може бути визначена як самостійний специфічний напрям правоохоронної діяльності. Ми ж вважаємо, що не включення державної охорони органів державної влади та посадових осіб до зазначеної функції працівників правоохоронних органів головною мірою зумовлюється застарілістю цих законодавчих положень, зокрема, такі функції були сформульовані значно раніше (згідно з Законом України “Про державний захист суду і правоохоронних органів” від 23.12.1993 р. № 3781-XII [2]), ніж створена система державної охорони органів державної влади та посадових осіб (згідно з Законом України “Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб” від 04.03.1998 р. № 160/98-ВР [3]).

У науці існують й інші підходи щодо диференціації напрямів правоохоронної діяльності, зокрема, згідно

но з П. В. Онопенком, ними є попередження, виявлення, припинення, розкриття та розслідування правопорушень, притягнення до юридичної відповідальності правопорушників, перевиховання правопорушників [4, 10], а Р. Я. Шай додає ще й нагляд за процесом правозастосування, примусове виконання рішень та юридичну допомогу громадянам [5]. Зазначене, по-суті, відображає послідовні етапи усього циклу правоохоронної діяльності в Україні, починаючи від превентивних заходів і закінчуючи вжиттям заходів юридичного впливу до правопорушників. Відносно здійснюваної Управлінням державної охорони України державної охорони органів державної влади та посадових осіб, насамперед, мають місце такі напрями правоохоронної діяльності, як попередження, виявлення та припинення правопорушень, що посягають на охоронювані об’єкти, тоді як розкриття та їх розслідування, так само як і притягнення правопорушників до відповідальності та виконання стягнень, здійснюється вже іншими компетентними правоохоронними органами у загальному порядку. Державна охорона органів державної влади та посадових осіб безпосередньо не передбачає ліквідацію негативних наслідків вчинених правопорушень, спрямовуючись на попередження виникнення й розвитку таких суспільно небезпечних явищ, усунення їх причин і умов. Відтак, державна охорона органів державної влади та посадових осіб, по-суті, виступає складним інтегративним комплексним напрямом правоохоронної діяльності, що охоплює одразу кілька її різновидів.

Також зазначимо, що О. Л. Соколенко пропонується поділяти правоохоронну діяльність залежно від об'єктів її впливу на охорону основ конституційного ладу, у тому числі прав, свобод і законних інтересів особи, а також забезпечення законності й правопорядку [6]. На нашу ж думку, запропонований поділ є дещо умовним, адже не дає можливості виокремити конкретні напрями правоохоронної діяльності, зокрема в рамках державної охорони органів державної влади та посадових осіб має місце як забезпечення законності та правопорядку, так і захист прав громадян й інших засад конституційного ладу. Інший підхід до диференціації напрямів правоохоронної діяльності запропонований А. М. Кучуком, який виокремлює охоронну, профілактичну, наглядову (контрольну), регулятивну, каральну та виховну функції правоохоронної діяльності [7, 13]. Вважаємо, що і в цьому разі державна охорона органів державної влади та посадових осіб охоплюватиме більшість вищеперелічених напрямів правоохорони, хіба що за винятком карального і виховного напрямку, здійснюваного іншими суб'єктами правоохоронної діяльності.

Дотримуючись запропонованої Й. І. Горінецьким суб'єктно-об'єктної класифікації правоохоронної діяльності (правосуддя, конституційний контроль, прокурорська діяльність, поліцейська діяльність, адміністративно-юрисдикційний контроль, надання юридичної допомоги, надання охоронних послуг населенню) [8, 45], державна охорона органів державної влади та посадових осіб може бути

охарактеризована як поліцейська діяльність, що в основному полягає у виявленні, припиненні та розслідуванні правопорушень. Державна охорона органів державної влади та посадових осіб справді багато в чому подібна до правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ (за винятком розслідування правопорушень), а статус працівників органів внутрішніх справ і Управління державної охорони України дещо подібний, хоча співробітники останнього і проходять військову службу. Разом із тим, правоохоронна діяльність Управління державної охорони України має розглядатись не лише як складова поліцейської діяльності держави, а й як самостійний специфічний напрям правоохорони. Тому підкреслимо, що державна охорона органів державної влади та посадових осіб є комплексним інтегративним напрямом правоохоронної діяльності, яка головним чином передбачає попередження, виявлення та припинення правопорушень відносно охоронюваних органів державної влади та посадових осіб.

Окремо слід відзначити, що згідно з Т. О. Пікулі Управління державної охорони України є "єдиним правоохоронним органом, діяльність якого безпосередньо не пов'язана з боротьбою зі злочинністю та іншими правопорушеннями" [9, 68]. Не можемо із цим погодитись, адже, по-перше, протидія правопорушенням, що заподіюють шкоду суспільним, державним і приватним інтересам, є загальною метою правоохоронної діяльності всіх правоохоронних органів, до числа яких безпосередньо й належить Управління державної охорони.

рони України. А по-друге, державна охорона органів державної влади та посадових осіб прямо пов'язана із попередженням, виявленням і припиненням правопорушень посягань на життя, здоров'я та майно охоронюваних посадових осіб, інших протиправних посягань на нормальне функціонування органів державної влади. Це розглядається як один із спеціальних напрямів загальної боротьби зі злочинністю, здійснення якого не в останню чергу й зумовлює правоохоронну сутність Управління державної охорони України.

Таким чином, державна охорона органів державної влади та посадових осіб є важливим комплексним напрямом правоохоронної діяльності, спрямованим на попередження, виявлення та припинення різноманітних правопорушень з метою забезпечення безпеки і нормального функціонування охоронюваних об'єктів у загальносоціальних інтересах.

Література

1. *Лившиц Р. З.* Государство и право в современном обществе / Р. З. Лившиц // Теория права: Новые идеи. — 1991. — Вып. 1. — С. 13–16.
2. *Закон України* “Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів” від 23.12.1993 р., № 3781-XII // ВВР України. — 1994. — № 11. — Ст. 50.
3. *Закон України* “Про державну охорону органів державної влади

України та посадових осіб” від 04.03.1998 р., № 160/98-ВР // ВВР України. — 1998. — № 35. — Ст. 236.

4. *Онопенко П. В.* Правоохоронні функції української держави: зміст і реалізація: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / П. В. Онопенко; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2005. — 18 с.
5. *Шай Р. Я.* Основні напрями та завдання правоохоронної діяльності в правовій державі / Р. Я. Шай // Митна справа. — 2011. — № 3 (75). — Ч. 2. — С. 51–56.
6. *Соколенко О. Л.* Адміністративно-правові засади захисту прав громадян у діяльності правоохоронних органів: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.07 / О. Л. Соколенко; Харків. нац. ун-т внутрішніх справ. — Х., 2013. — 460 арк.
7. *Кучук А. М.* Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / А. М. Кучук; Ін-т законодавства ВР України. — К., 2007. — 20 с.
8. *Горінецький Й. І.* Правоохоронна функція держав Центральної Європи: теоретичні і практичні аспекти: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / Й. І. Горінецький; Нац. акад. внутр. справ України. — К., 2005. — 203 арк.
9. *Пікуля Т. О.* Правоохоронні органи в механізмі держави України (теоретико-правові питання функціонування): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / Т. О. Пікуля; Нац. акад. внутр. справ України. — К., 2004.